

Kanarček.

»Kanarček, ljuba ptičica,
Zapoj mi pesmico, zapoj,
Kako drhté nji ličica,
Ko z njo pogled se vjame moj!«

In ptiček je zažvrgolel
O devi, devi zorni;
O nje lepoti mi je pel,
O nje zvestobi vzorni.

Pa zopet sem ga prosil: »Ptič,
A zdaj mi zažvrgóli,
Kako nezvest je kak deklič,
Pa poj o srčni boli...«

»A kaj molčiš mi ptiček zdaj,
Kaj glavico povešaš?
Pač vganil sem! Kaj ne, da; kaj?
Pač družice pogrešaš!«

Argo.

Prijateljska pisma uredništvu „Slovenke“

Piše Márica II.

I.

Slavno uredništvo »Slovenke«!

isanje pisem je v mojih očeh najnehvaležnejši posel, a ta Vaša ideja, velecenjena gospica urednica, naj pišem na adresu »Slovenke« odprta pisma Slovenkam, vidi se mi tako velevažna, da sem se takoj lotila svoje naloge z »uma svitlim mečem« v desni roki pod pokroviteljstvom majke Slave in dasi so moje moči skromne, meč mojega uma često zarjavel, vendar upam, da mi sila mojega narodnega oduševljenja pribori vsaj malo uspehov!

Hm! To ni kar si bodi! Privatno pismo, sosebno med znanci, to je malenkost, posamezniku je lahko ustreči, ker se pozna njegov okus, a pisati odprta pisma za širje občinstvo in pisati pisma tako, da najde v njih vsaka čitateljica kaj mičnega, to je malce težavna naloga, vzlic temu pa naprej! Živeti hočem z odprtimi očmi in ušesi in z delavnimi rokami ter poročati »Slovenki« o vsem zanimivem... po svojih skromnih razmerah.

Čeprav ste bili zadnjič sami na kóncertu v »Narodnem domu« v Celju, vendar boste dovolili, gospica urednica, da spregovorim o tem slavlju par besedij. Prvo je to: vedno in povsod se povečuje

nemška kultura kakor jedino zveličavna, patentovana, nezmotljiva, a jaz Vas vprašam, kaka Vam je to kultura, ako morajo Slovence, kateri dajajo duška svojim patrijotičnim in narodnim čuvstvom, varovati oblasti naproti sinovom te kulture z — bajoneti! Kakšna je to kultura, ako še celo pristni Nemci niso varni pred njo! Hahaha! to je res klasično! Tista poulična svojat, katera nam je na vseh voglih klicala »Heil und Sieg« (sicer to niti slab pozdrav ni) dvema tujcema »Hängt Euch auf«, na kar se je jeden imenitno odzval z: »Alle miteinander, Alle miteinander«, oklofutala je jednega iz svojega tabora, nekega nemškega doktorja iz Gradca, ker je v svoji slepi strasti menila, da je naš! Oh, kako jim iz vsega srca privoščim to blamažo! Ampak čudim se le, kako je to mogoče, da se ni ničesar žalega pripetilo tistima dvema damama, kateri sta z »Živio« sprejemali narodne kmetske fante, kateri so se kar trumoma valili od Žalca sem v mesto. Oh, to so Vam bili fantje! Človeku je kar srce igralo v prsih! Narodne kokarde in po decimeter široke naše trobojnice na prsih... A vendar, a vendar mi je nekaj kalilo moje zmagoslavje! Hm! spominjala sem se našega kmeta okoli Maribora in še globlje notri v Slovenskih (!) goricah. Kako Vam je neprobujen! Večina jih še ne pozna naše trobojnice!

Kar se dostaje narodne probuje, pač čast in slava celjskim narodnjakom, čeprav njihove dame rade plačujejo tribut svoji vzgoji na nemških šolah. Pardon! Poročati Vam moram pa tudi o častnih izjemah. Imenitna soproga slovitega našega narodnega zastopnika je izdala prav moder sklep — katerega mati je najbrž ona sama — da nameravajo celjske rodoljubke vpeljati v svojem občevarju za vsako nemško besedo globo v znesku jednega krajcarja v prid družbe sv. Ćirila in Metoda! Živela ideja! Priporočamo jo pa ne samo štajerskim Slovenkam, ampak tudi — Slovencem! (Sapienti sat). Tudi na deželne meje se nam ne bo treba ozirati v posnemanju omenjenega sklepa, ampak povsod, kjer ima Slovenec le priložnost, naj govori v svojem materinskem jeziku.

Sicer pa nikakor nečem trditi, da bi bile baš celjske Slovenke govorile nemški, mogoče, da sem celo jaz sama kaj — »citirala« na nemškem jeziku, kar me je bolj raztužilo, nego če sem slišala druge. A veste, dražestna gospica urednica, kaj mi je prišlo na misel, ko sem slišala govoriti nekatere dame nemški?... Hahaha... smejali se bodete, a »Hilf, was helfen kann!« Na kolodvorskih skladiščih se vidijo napisi »Hier ist das Rauchen verboten...« Kaj menite, ali bi ne bilo v posebno olepšavo naših »Narodnih domov«, če bi

na primernih mestih visele okusno izdelane ploščice z napisom: »Tukaj je prepovedano nemškutarjenje!...«

Še nekaj, predno končam. Naše narodno ženstvo iz uglednejših slojev se zgraža nad tem, ako je narodne veselice pripeljejo v dotiko s čisto golimi, žuljavimi rokami brez rokavic... Oh, ti žuljava roka poštenega slovenskega oratarja, koliko si ti vredna, v tebi je naša moč, naša bodočnost. Čim bolj proničajo v tvoje kroge ideje slovenske inteligence, tem smejeje se ozirajo naše nade v bodočne boljše čase. In kje naj dobi zaupanje v nas slovenski kmet, ako vidi, da se ga prezira in se mu približuje le tedaj, kadar se žene za kake volitve. Parkrat v letu se mora inteligenca žrtvovati in prirejati take veselice, na katerih se bo čutil narod svojega med svojimi, kar mu bo vzbujalo ponos in samozavest ter zaupanje v slovensko gospodo!

Da se vidimo gospica urednica, v prihodnji številki!

Mstinski močeradi.

Povest iz življenja.

Ruski spisal A. Cjehanovič. — Prevel Zaplaninec.

(Dalje).

IX.

Imenitno zdravilo.

Ko je Paša ostavila bolnišnico, jo je Lukerja še jednoč povabila k sebi z miganjem ter se skrila za vrati. Od tam je jela vabiti Pašo v bližnji log, ki je ležal med pokopališčem in bolnišnico. Paša je poznala Lukerjo, Volkovo ženo in vedela, da ta sovraži svojega moža in išče le prilike, da bi se osvetila za vse muke.

In ona je šla za njo.

Med tem časom je v mali bolnišnični sobi ranocelnik Lipe z naočniki na nosu pripravljaval lek.

Skozi nalahno odprte duri je videl, kako je Paša ostavila sobo in se tega razveselil, kajti bil je uprav namenjen, odpraviti jo z izgovorom, da bode kmalu vizitacija, ko se tuje osebe ne dopuščajo v bolniške sobe.

In zdajci, slava Bogu — je šla sama!

Lipe je izpremenil načrt svojega delovanja.

Mislil je, da bi bila prava neumnost, ako bi dal bolniku strup po vizitaciji, kajti zdravnik, videvši bolnikovo znatno zboljšanje, bode

Prijateljska pisma uredništvu „Slovenke“

Piše Márica II.

II.

Velecenjena gospica urednica!

este, kaj se pravi »Svoji k svojim«? Kaj se pravi, napovedati bojkot slovenskim fantom? Oh, to smo se kisali ne samo v Mariboru, Boga mi, ampak dve uri v okolici na vse strani Maribora, čitaje v zloglasni »Marb. Zeitung«, da nam napovedujejo bojkot mariborske Nemke (!), nam, od nemške kulture oblizanim slovenskim fantom« — — — tako mi je »tožil« v kupeju »obupno« nek nadebudni mariborski samec. Gospica urednica, jaz pa sem se smejala, a ne morda v priznanje njegovega dovtipnega pripovedovanja o tem bojkotu, ampak ta zaničljiv posmeh je veljal vsem slovenskim fantom, katerim iz srca privoščim to imenitno lekcijo. Zakaj pa se plazijo za tujkami, obsojaje s tem domačo robo, kakor da bi bile Slovenke res najzadnje na svetu. Pa kaj to! To je malenkost, katero odpušča Slovenka v svoji skromnosti in dobrosrčnosti, a radi tužnega dejstva, da izhaja največ renegatov, tistih nam sovražnih janičarjev iz takih rodbin, kjer je mati tujega duha, mora pomilovati majko Slavo radi kratkovidnosti njenih sinov.

Da vam povem, gospica urednica, govorila sem o tej zadevi kakor stare bukvice, a menite, da je mogoče sproti pobijati njihove sofizme?

Smešno! Saj moški nikoli ni v zadregi z izgovori, kadar se žene za njegovo nezmotljivost in njegove privilegovane pravice; seveda, ako je treba obsoditi žensko, ako se ona po človeško zmoti, tedaj pa »le vkup, le vkup uboga gmajna« in ... kamenje sem!

»Ah«, se Vam opravičujejo kandidatje sv. zakona, kateri imajo izbrane nemške neveste, »ljubezen je internacionalna, človek se je ne more ubraniti.« Dobro, »špogate« jo lahko i kot breznarodni luksus, vodite za nos toliko Nemk, Italijank, cigank, Slovenk itd., kolikor se vam jih ... da, a o zakonu, na katerem sloni po narodni pesmi ves božji svet — torej ne na atlasu, kakor so menili Grki — kazalo bi vendar misliti malo resnobneje, treznejše.

»Hm«, veste, gospica urednica, umivajo se potem naprej in mamijo svojo narodno zavest, »punica ima denar, kateri mora priti v naše narodne roke.« (Oh, ti kratkovidni Radivoj Čuk, ki si tako mojsterski zadet v »Trojki«!)

No, tisti judeževi groši bodo pa res pomagali Slovencem na noge. Jeden krivičen denar požre deset pravičnih. S tujim »zakladom« pride med nas tuja žena, katera se ne more prilagoditi našemu stremljenju, ž njo se vtihotapi tuj duh, kateri se razvija in procvita v njenem naraščaju. Mogoče, da javno mož še deluje za narod, doma pa mora molčati tujemu denarju na ljubo, čeprav je »v narodnih rokah«.

»Saj se že uči slovenski!« Na ta izgovor smo tudi že navajeni, kaj ne, gospica urednica? ...

Jezika slovenskega se že uči
In znala ga bo do poroke ...
»Dà, dà, do poroke, potem poskrbi,
Da tvoje potujči otroke!«

Nikakor nočem zanikati, da bi v ti zadevi ne bilo častnih izjem, a Boga mi, redke so, redke ...

Kaj pa še več? Še raz jedno stališče bi rada govorila na srce zakonskim kandidatom in kandidatinjam, kar se tiče izbiranja po geslu: »Svoji k svojim!« Dotakniti se mi je tukaj zakona, kar hočem storiti celo nepristranski in teoretično, ne po lastnih skušnjah, katerih naj me roka božja varuje, kakor doslej. To sem morala omeniti, velečenjena gospica, da se mi ne bode podtikala recimo n. pr. blaziranost ali pa da me ne bo kdo prišteval h kateri si bodi generaciji ženskih, očrtanih po Lavri Marholmovi.

Glejte, gospica Márica, v tem hipu sem prilikovala nehoté zakon z jabolkom. Jdnakega ni nič med njima, pač pa nekaj nasprotnega. Jabolko je najprej kiso in gorjupo, potem pa vedno slajše vsled solnčnih žarkov, pri zakonu je pa dostikrat narobe ... najprej je le-ta sladak, potem pa dela vedno hujšo skomino, sosešno če ga mož in žena ne gojita z žarki medsebojne ljubezni, ali če to, kar jeden popravi, drugi uniči.

Ako sta si mož in žena tuja po duhu in mišljenju, kako naj živita potem sebi, svojemu naraščaju, svojemu narodu, vsemu človeštvu na srečo?

To res ne more biti malenkost, vpreči se v zakonski jarem v svesti si, da ga mora nositi potem brez prestanka po dnevi in po noči do mrzlega groba ... Brezmejno občudovanje in nek sveti strah me navdaja za junaško dvojico, o kateri se sliši slučajno: »Ta dva se poročita!« Komu na ljubo se žrtvujeta?... Ali sebi, ali človeštvu?...

No, ako vlečeta in se pošteno trudita — vsaki pol — oba volička ob roki poganjača »ljubezni«, potem ne more biti ravno tako napačno, čeprav še nisem nikoli slišala izražati radovoljnosti iz za-

konskih ust, a čim bolj sta si oddaljena mož in žena po duhu in po krvi, tem neznosnejše mora biti življenje.

Mogoče mi bo kdo očital, da nisem pravična, ker bičam samo naše fante, češ, Bog zna, ako jej sami ni že zmešal glavice kakšen German!...

Oprostite, a prosim, kedor se čuti prizadetega, naj bo že možkega ali ženskega spola, to mi je vsejedno, trka naj si z vso močjo in s celo pestjo po pregrešnih prsih, priznava je — mea culpa..., končno pa naj se dvigne, zaupno zroč v bodočnost, oklepajoč se gesla: Zmotljivost je človeška dedščina, poboljšanje in popolnjevanje samega sebe pa Božja!

Na zdravje!

Tat.

»Hudoben tat odnesel
Meso je, lonec meda,
Oh, da bi ga prijeli!«
Tožila je soseda.

»Oj mamica soseda!«,
Na tihem sem dejala,
»Meso in lonec meda,
Tatvina to je mala.

A meni se nedavno
Vse huje je godilo,
Srce ukradel ljubec
S tatinsko mi je silo. — «

Kristina.

V spominsko knjigo.

Ko boš morda čez nekaj let
Spominsko knjigo brala spet,
Boš zrla v nji še slike iste —
In rada brala mnoge liste!

A mnog, ki cvete risal je,
V spomin ti zapisal je,
Zablјivosti tedaj zapisan...
Iz knjig življenja — bo izbrisan!

Bogomila.

Ti tudi?

Ti tudi, angelsko ti bitje
Obsojaš mojo prešlost strogo,
Ti tudi kakor drugi bolno žitje
Zavijaš mi v neskončno togo?

Ah če je vse na svetu možno —
Nemožno se je meni zdelo,
Da tvoje srce milo in pobožno
Sprejame kdaj me neveselo.

In vendar tvoj pogled zdaj kaže,
In priča vse vedenje tvoje:
Verjela si — trpiš, da črno maže
Klevetni svet poštenje moje.

Ti tudi? Dobro! Daj mi roko!
Veruj sovražnim mojim krogom!
Ko videla bi v dušo mi globoko,
Sodila bi drugače — Z Bogom!

Anton Medved.

Prijateljska pisma uredništvu „Slovenke“

Piše Márica II.

III.

Velecenjena gospica urednica!

mate li radi pravlјice? Jaz znam jedno kratko, a jako čudno,
ki se začjenja tako-le :

»O, to je bilo davno — v istem časi,
Ko v stročji oves, bob je zôrel v klasji!«

. Dà, takrat je bilo ... Bog je poslal na zemljo skromno knjigo s praznimi listi. Le tu pa tam je bila na kakšni strani jedrnata dispozicija, na uvodni strani je pa stalo zapisano, da naj izgotovijo to knjigo moški. O načinu, kako naj izvrše to nalogo, ni bilo nikjer nič, ker Bog ni hotel kratiti človeku svobodne volje. »Hm, zakaj pa je izključil od sodelovanja ženske?« bo morda vprašala katera samovestnih čitateljic!

Pst! jedenkrat za vselej... Kadar se pripovedujejo pravlјice, ne sme se ničesar vpraševati. Sedaj o knjigi naprej. Končno, ko bo knjiga gotova, poplačana bo vsa potrpežljivost in samozavest.

Moški so se torej lotili svoje naloge ter jo izvrševali po svojih zmožnostih. Nekateri so se ovekovečili v njej s krasnimi idejami, drugi pa so sejali v njo le plevel. Ko je bila knjiga gotova, prišla je v roke čitateljem in kritikom. Nekateri so jo prelistali površno in je niso umeli, drugi so iztikali v njej samo po plevelu in ga izko-

riščali za svoje namene, tretji pa so jo po predsodkih obsodili nečitano. Navadno se obsodita pisatelj in knjiga, takrat pa je bilo drugače. Samo knjigo je zadel poraz, smatralo se jo je za največje zlo na svetu, dà, in še prijatelji sami so obsojali delo svojih rok in tako se godi še dandanes z istoj knjigoj, ki je prišla tako nedolžna iz Božjih rok, jaz mislim z . . . ženskoj!

Po cerkvenih postavah je največje zlo na svetu greh, po pravilih naših ljubeznivih moških pa . . . ženska. Po znanem in toliko zlorabljenem francoskem reku »cherchez la femme« trudio se tako dolgo v vsakem tužnem slučaju človeškega življenja, da zmagonosno iztaknejo žensko za vzrok. Seveda, kadar so žene za velikodušne učinke, tedaj ne velja »cherchez la femme«, ali pa se učinki degradujejo, samo radi tega, ker tiči ženska za njimi, kakor da bi ženski res bilo že usojeno, igrati v življenju ulogo matere vsega zla. Tistega nesrečnega »rajskega jabolka« ji še vedno ne morejo odpustiti, a ne hote se me je že večkrat pri premišljevanju sv. pisma lotilo vprašanje: ali bi bila Eva grešila brez . . . Adama? Temu vprašanju priti do dna bilo bi jako velicega pomena za naš ugled, a ker je precej kočljivo, tvegam se rajši slave, s kateroj bi me gotovo obsipala končna vspešna rešitev ter s spoštljivostjo, katero so dolžni otroci po 4. božji zapovedi svojim starišem, preidem rajši na današnje Adame in Eve, katerih nam dobrih in slabih ponuja življenje kar na izbero.

Ljudje so res kakor knjige. Nekateri v salonski izdaji pa s slaboj vsebinoj, drugi skromni po vnanjosti, a vsaka stran njihove vsebine skoz in skoz zaklad. A kakor knjiga nobena ni popolna, tako ima tudi najblažji človek svoje slabosti, naopak se pa najde tudi v najslabšem človeku božja iskrica, kateri bi trebalo le pravega vetra, da jo razžari v mogočen plamen.

Če primerjamo žensko s knjigoj, prepustimo moškim njih privilegovano ulogo kritikovanja, naj imajo veselje, a kritik spet nobeden ne stoji tako visoko, da bi njega samega ne dosegla nobena kritika. V imenu vsega ženstva se torej, Tebi, slavno uredništvo »Slovenke« na hvalo, osmelim, danes javno lotiti se naših poklicanih in nepoklicanih, pravičnih in zlobnih kritikov in njihovih kritik.

Da bo stvar bolj pregledna, hočem jih razdeliti, naslanjaje se malce na uvodno pravljico, v več kategorij. Primerjaje žensko s knjigoj, vidi se mi, da se čita vse prepovršno. Le nekateri čitatelj jo razume. Pravični nikakor ne prikriva njenih napak, a poleg tega tudi ne prezira njenih vrlin, dočim zlobnež išče in najde le to, kar mu narekujejo predsodki, Nekateri išče v tej knjigi le zabavo in telesno naslajo, drugi spet same »številke«, kakor v kakšni hranil-

nični knjižici, le redkokedo si ume izbrati tako in jo čitati takó, da mu postane pravi pravcati prijatelj za življenje.

Naši čitatelji so pa vse premalo izbirčni v izbiranju svojega čtiva! — Ako bi se bolj ozirali na vsebino, nego na »salonsko izdajo« in »zlato obrezo«, kritikovali bi kmalu mileje, slabi proizvodi bi se pa morali poizgubiti, kajti kjer ni na trgu kupcev, tam se tudi ne more tržiti z roboj, po kateri nihče ne povprašuje.

Zaradi jedne slabe knjige se ne obsoja vsa literatura, seveda ako je imel človek nesrečo, da je dobil v roke same slabe knjige ali pa se iz svoje volje naslajal ob njih, potem ne more povedati nič lepega o njih.

Bog ni dal ženi samo telesa, temveč tudi duha in kakor je »Slovenka« poročala v 16. številki, pravi Mantegazza, « da je ženska lepa po telesu, a še lepša po duhu in da morajo zopet oživeti starogrški pojmi o ljubezni. V Italijanih — a ne samo v njih — da je glavni povod ljubezni strast in ljubav telesne lepote, kar je krivo nebrojnim samomorom, dvobojem in ubojem« Potem se pa pravi »cherchez le femme«, Boga mi, ali je ženska kriva, ako se moški spol kaže tako nevrednega pridevka »močni« in da gre rakovo pot s svojim naziranjem o svetu in življenju?

Dvignite sebe in s seboj dvignite nas, da bomo vredne tovarišice vaše. Dvignite nas pa v pravem pomenu besede, ne z jedno rokoj nad zvezde, z drugoj pa nazaj v ... blato!

Gospica urednica, ali se ni čudno razvila moja pravljica? Hočete-li prihodnjič še več?

Na zdravje! Klanjam se!

Hudi grad.

Piše Milan Sanjár.

(Zvršetek).

XII.

prvem nadstropji Jesenika, v tihi, stranski sobi je ležal blede bolnik. Neslišno sta prihajali Vera in njena teta, mu stregli, pazili na vsak dihljaj Ivana Lesarja. Rana njegova sicer ni bila nevarna, a izgubil je pred zdravnikovim prihodom toliko krvi, da se dolgo ni zavedel in nekaj tednov zatem je bil še vedno v

V ribiškem čolnu je ležala mlada žena v mokrej obleki, z dolgimi, razpletenimi lasmi . . . . mrtva.

Čakali so komisije, v tem se je pa čoln lahko zibal in luna se poigravala po mrtvem, bledem obrazu.

Z grozo sem se obrnila v stran.

Na bregu pa je vse šepetalo: Per miseria, per miseria in tudi zaljubljeni Žid je nekako zadovoljno dejal svoji izvoljenki: »Ne vsled nesrečne ljubezni, vsled bede, vsled bede je utonila!«

Stara ni bila še petnajst let. . .

Stara ni bila še petnajst let
Svetnemu že je odmrta, —
In je ostavila svojce in svet,
V célico se je zaprla, —

Pa ni čutilo dekle tedaj,
V duši še koprnenja,
Ki bi velevalo mu nazaj, —
In na pote življenja! —

In ni umevala čustev tedaj
V srcu — nehrepencečem, —
In ni slutila, da bo kedaj
Še koprnela — po nečem!

A — zdaj čuti in koprni, — — —
Nihče je ne umeva, — —
Ko ji zalivajo solze oči, —
Ko ji lice . . . bledeva!

Milenka.

Prijateljska pisma uredništvu „Slovenke“

Piše Márica II.

IV.

Slavno uredništvo!

Bodočnost je temna, sedanjosti prav za prav ni, jaz bi rekla, da je bry, katera veže minolost z bodočnostjo. Kako kratek je ta »sedaj!« Samo en hipček, v minolosti ga je pol, v bodočnosti pol, a vendar nam donaša toliko gorja! Vsaj mene ne sreča nič veselega, o čemer bi Vam mogla poročati, ni ga veselega pojava v našem narodnem življenju! Gospica urednica, to me tolaži, da me Vi poznate, kajti drugače bi še rekli, da sem tako zaгриžena pesimistinja, ki ni srečna, ako ne iztakne kaj slabega za vsebino svojega pisma. No, čeprav niti ne terjam niti ne pričakujem od življenja nič več in nič manj, nego nam more dati, vendar pesi-

mistična nisem. Svet je itak že črn dovolj, kaj bi človek tratil še več črne barve...

Bodočnosti ne morem odkriti, kar je pa sploh bržkone na mojo srečo. Bog zna, kaj bi odkrila... možno, da bi me doletelo po odkritju kaj tacega, kakor baje sedaj po špansko-amerikanski vojni rajnega Krištofa Kolumba! Čitala sem nomreč nekje, da ja prišel v Špancih ob vso slavo zaradi odkritja Amerike... O sedanjosti bi Vam končno lahko postregla z momentno sliko, a njen obraz bi bil morda prekisel, preveč naguban... kar bi pa moj fotografski atelier spravilo ob vse zaupanje pri... no, nikakor nočem reči, da samo pri ženskem spolu. Posezimo torej nazaj v stare čase, katere odlikuje to dobro, da so vsaj že minili, čeprav tudi minolost za naš narod ni imela drugega nego sužnost ali pa kri.

Tako le je bilo... Živela je svoje dni mati slavna, mati velika, katera je rodila mnogo sinov in hčera. Mnogo, mnogo krasnega sveta so imeli pod seboj. Marsikateri lakomni tujec je poželjivo stegoval svoje roke po njihovi zemji, a zaman. Kakor jeden ščit vstali so otroci za čast majke in domovine. Oduševljala jih je ljubezen in sloga, katero jim je Bog poslal iz nebes. Ljubili so majko... Vsako željo so ji čitali iz sladko resnega očese in vsaka želja jim je bila ukaz. Neskončen ugled so vživali na zunaj...

Živela je pa v tistem času tam nekje v deveti deželi zakonska dvojica Napuh in Samopašnost. Ko je bila Samopašnost še skromna devojka, prerokovala ji je stara ciganica, da bo rodila hčerko Neslogo, katera bo v pogubo celega sveta. In res... iz Napuha iz Samopašnosti se je narodila nesrečna hči Nesloga, kateri je bila krstna botra... Zavist. Nesloga je rastla s čudovito hitrostjo devete dežele, tako da ji je bila ta kmalu pretesna. Nesloga se je širila in širila in podrla ščasoma tudi v prej omenjeno rodbino... na njen pogibelj. Otroci so se začeli kav sati med seboj in kakor iz malega raste veliko, tako je bilo i tukaj. Rodbinsko življenje je hiralo vedno bolj, materi se je od britkosti krčilo srce, videvši v bratomornem boju otroke, katere so dojila jedna in ista prsa. Črv tuge ji je glodal in razjedal življenje, otroci pa so se bratili s svojimi sovražniki zoper lastno kri. Lastnoročno so kopali grob svoji majki in... sebi.

Le nekaj blagih sinov in hčera je še bilo, ki so vitežko in neustrašno podpirali zastavo svoje pešajoče majke in prisegali ji večno zvestobo. Čeprav je izgubila na prejšni slavi in moči, vendar se je niso sramovali, kakor večina ostalih otrok. Postavili so si smoter si, jaje in lep, da bi priborili materi prejšno veljavo. Pač, pač! Njihovo stremljenje je podpiralo še precej lepo število bratcev, bateri so pa

prisegali na njihov prapor in se oduševljali za majko samo pri... vincu, v treznem življenju so pa pozabljali na brate in majko ter vse bolj mislili na svoj... žep.

Premalo jih je bilo zavednih, čeprav so se bojevali s podvojenimi močmi za nekdanje svetinje. Neizprosna usoda je zagrnila najlepšo majko v grob minljivosti. Peščica zvestih otrok jo je spremljala krvavečega srca na zadnjem potu. Spominska plošča na grobu je pričala, da pod njo počiva majka, katera je bolehalo in umrla za neslogo svoje dece.

Na grob so ji vsadili lipico... Včasih je skrivnostno šumelo po njenih vrhovih in zaostalim otrokom, na lastnih tleh tujim, zdelo se je to šumenje kakor tužen mollaccord, iz katerega je zvenelo kakor pretrgano stokanje: Ako bi se bilo storilo vse tisto, kar vam je narekovalo... vince in da bi se bilo prelilo več potnih, a manj trsovih srag, častna bi bila majka, katera spava sedaj pozabljena pod menoj...

Gospica urednica, ali naj dodam komentar tej povesti? Kakor menite!...

Zdravstvujte!

Želja.

(Lermontov.)

Бурный шум и на пороге

Pot pred manoj samim se razgrinja,
Skozi megle kreneni blesté.
Noč je tiha. V Bogu spi pustinja,
In z zvezdami zvezde govore.

Upa mi življenje ne usoja,
Iz preteklosti mi nič ni žal.
Iščem le svobode in pokoja,
Vse bi rad pozabil in zaspal.

Svod neba slovesen in prečuden!
V jasnem svitu zemlja spi pod njim.
Kaj da jaz takó sem bolen, truden?
Čakam li? Togujem li za čim?

A ne v hlapnem spanju té gomile —
V takih želel bi ležati snih,
Da drhtale bi življenja sile,
Da bi prsi tihe dvigal dih.

Da vso noč, ves dan v posluh bi meni
O ljubezni sladki glas zvenel,
Nad menoj pa hrast, na vek zeleni,
Temno bi se klanjal in šumel...

Anton Medved.

kakor v salonu. Povsod se kršijo najsvetejša prava, človek nima več zaupanja do družinskega življenja, katero je namesto luke miru vzburkano morje najtužnejših prizorov. Sebičnost odteguje posameznika obči ideji človeštva, podé ga za lastnim užitkom.

Tukaj in ravno tukaj, slovensko ženstvo, čegar blagor je moj blagor, čaka te lepa naloga. In vi, človekoljubi, kar vas je, podpirajte nas, da se ji odzovemo v napredek naroda, v svojo čast in v podkrepljenje starih tradicij krepostne slovenske žene.

Tako si mislim žensko vprašanje jaz. V podrobnejo razpravo se nočem spuščati danes. V »Prijateljskih pismih uredništvu Slovenke« lotiti se hočemo svoje skupne naloge. Katera vrlih sotrudnic se ji odzove najsijajneje, ¹⁾ laska si lahko že naprej s slavo nevenljivega spomina.

Prijateljska pisma uredništvu „Slovenke“

Piše Márica II.

V.

Slavno uredništvo!

Da potovanju sem ... »Danes tukaj, jutri tam«, a povem Vam, da bi iz vsega srca rada ostala vedno tukaj, kjer sem sedaj, kjer Vam pišem to pismo. Pa zakaj? ... Oh, tukaj je jedino mesto, kjer zrem svet v celo drugi luči, vse, kar me sreča, vidi se mi tako popolno, tako lepo, kakor nikjer drugje. Morda porečete, da ni možno, a vendar je tako ...

Vidite, a na potovanju sem iztaknila marsikaj, kar me jezi in boli. Tudi to pismo Vam ne prinese nič dobrega, čeprav ste menda mislili, čitaje uvod, da bom krenila s svojega navadnega pota ...

Oh, ta nehvaležni tujec! Ob žuljih našega naroda se živi, a pravice mu vendar odreka vse in to kar nalašč. Proti severu je »Verkehrssprache« nemški jezik, proti jugu pa laščina. Seveda je v interesu južne železnice, da znajo njeni uradniki več jezikov, in zakaj se ne ozira tudi na nas in vsaj na naši zemlji morali bi biti slovenski napisi na prvem mestu. Zakaj je tako, recimo na Ogerskem? Slovenci smo pač vse preveč pohlevni. Za ovčice je dandanes slabo,

¹⁾ Nadejamo se mnogo zanimivih pisem.

(Op. ured.)

včasih je vendar dobro, če se obleče . . . volčji kozuh. »Bescheidenheit ist eine schöne Zier, doch weiter kommt man ohne ihr«, pravi Nemec, na kar mu rada pritram, ne oziraje se celo na slovniško pravilnost, pravše nepravilnost tega stavka. Rima, rima je pač le lepa reč, kaj?

Na potovanju doživi človek mnogokaj . . . Tako sem prišla i jaz med drugim v neko Čitalnico, kjer sem našla nemški ilustrirani list »Über Land und Meer«. Takoj sem radi tega zafrknila znanca, ki me je spremljal. Dejal mi je, da so naročeni nanj radi dam. Oho! Čast komur čast, a ve slovenske dame, ne bi bilo li lepše slišati, da se morajo Čitalnice naročati baš radi vas na slovanske ilustrirane liste? Vzemimo n. pr. sarajevsko »Nado« ali zagrebško »Prosvjeto«? In kako blizu nam je jezik naših bratov Hrvatov, kateri nas radi nazivajo »planinske Hrvate«! To je uprav smešno, če kdo reče, da ne umeje jezika. Možno, da se reče največkrat kaj tacega iz predsodkov. Marsikdo se, čitaje nemške liste, tolaži tudi s tem, da je prestar za učenje kakšnega novega jezika. Ne, ne, za učenje pa človek ni nikoli prestar, pri meni je pa ravno narobe. Meni se zdi, da mi prinaša vsak novi sivi las novih zmožnostij za učenje. Čeprav spomin ni tako čil in živ, kakor v mladosti, zato pa se starosti tudi ni boriti s tistoj nesrečnoj lahkomiselnostjo, katera ima marsikatero petko ali dvojko na vesti . . . Seveda, če človek kar površno pogleda v hrvatsko knjigo in ne z ljubavjo, in če nima posebnega čuta za jezike, videlo se mu bo nemogočno razumeti novega čtiva, a če se počasi in polagoma in s potrpljenjem zaglobi v par stavkov, premagal bo kmalu in nevede kedaj prve težave, kar igraje se nauči razumevati krasni hrvatski jezik. Poskusite, cenjene slovenske dame, da ne bodo primorane Čitalnice naročati se radi vas na nemške ilustrirane časnike, kateri so mnogo dražji od naših. Povdarjam naših raz obče slovansko stališče.

Slabo vreme me je delj časa zadrževalo v onem kraju, ki se ponša z omenjenoj Čitalnicoj in z omenjenimi slovenskimi damami. Umevno, da sem hodila vsak dan brskat po listih. »Slovenko« sem hvala Bogu tudi našla tam, pa še nekaj družega . . . Mogoče bode te mislili, gospica urednica, da je bila nerazrezana! O, razrezana je bila, pa kako! Hahaha, veste, tam, kjer se je našlo kaj o vzgoji in sploh kaj revnega, so se listi navadno držali skupaj, kakor so prišli nedolžni iz tiskarne. Ali se naše ženstvo ne zanima za take reči, ali pa »Slovenke« sploh ne čita, no Boga mi, kar se pa moških tiče — saj vemo, kako je — radi, preradi se odtegujejo svoji najsveteji dolžnosti, vzgojevati svojo deco. Ali je res današnja generacija že tako slaba, tako daleč nazaj, da ne more prebavljati resnih vprašanj! V gledišču

burke, doma »Fliegende« in pa neslane, obrabljene dovtipe, kateri so »die Würze des gesellschaftlichen Lebens« posebno, če so pikantni. Potem pa naj bi zameril kedo, če se ta ali ta odteguje družabnemu življenju, češ, ker mu »Circuspublicum« ne prinaša nobene duševne zabave. No, če pojde tako naprej, clown! ti ne veš, kakšna slava te še čaka. Uloga »der dumme August« žela bo nesmrtnih lavorik!

Nekje imajo čitalničarji družabne večere, kjer se dosti nemški govori, seveda spet damam na ljubo, če se ne pripuste te same sebi. Gospodje se pa spravijo k taroku ali pa k vincu, kjer se potem razpravljajo resna vprašanja o različnih krokarijah in ... mačkah. Čitalnica je pa tudi najpripravljeni prostor za to, kaj ne, slavno uredništvo? Namesto da bi bile Čitalnice ognjišče, kjer bi se kuril in širil ogenj rodoljubja, onečaščajo se na tak način.

Velik odgovor bodo dajali moški, da svoje dame tako zanemarjajo, smatraje jih za igračice, za punčice. Kar se dostaje podrejenja kakšni si bodi avtoriteti, pač ne najdeš nikjer večje prožnosti nego prav v ženskem spolu. Kakor ste ženstvo vzgajali, tako pa imate. Vspehi pa svojim vzgojiteljem nikakor niso na čast. Često se sliši vzdih: Oh, s temi punicami se človek ne more zabavati, če jim večno ne dvori!« Slabo znamenje za naobraženca, če ne zna vplesti ženske v rešen pogovor tako, da se bode zabavala poleg.

Res pa je tudi, česar nikakor nočem in tudi ne morem prikrihati, da je mnogo ženskih, katere so take neznosne koketke, srcejedke, da ne morejo in ne morejo prenašati iz moških ust ničesar razven laskavih dvoumnih fraz, spremljanih od poželjivih pogledov. Stara razvada — železna klada, a pomisliti je, da se mora drevce pripogibati, dokler je še mlado.

To Vam je pismo s potovanja, kaj draga gospica urednica? Lepše bi bilo, da bi Vam bila pošljala oglednice! No sedaj pa nekaj uprav iz kupeja. Nepričakovano in po posebno milem naključju vozila sem se nekaj časa z jako prijaznoj, meni znanoj Štajerkoi, katera mi je pravila različne stvari. Pogovarjali sva se tudi — seveda — o »Slovenki« in naših prijateljicah. Moja sopotovalka je goreča rodoljubka, ki se zanima za naše narodne stvari in tudi rada graja, kar ji ne ugaja. Ker je tudi kakor ženska jako samostojna in samozavestna, pravila mi je, kako je to jezi, ko naši ljubeznivi moški, kateri bi morali biti veseli, ako se širi narodna ideja med našim narodnim ženstvom, obsojajo vse, kar pride iz ženskega peresa. »Oh, te ženske, ki hočejo biti bolj učene, nego mi, ki se vtikajo in mešajo v vse, bežite, bežite, saj nič ne umejo«, s toj obrabljenoj frazoi jo je zavrnil že marsikateri, če mu je kaj omenjala o

slovenskih pisateljicah. Jaz pa menim tako le: tisti, ki je zares velik in daleč nad nami, ne bo nam štel naših napak in nezmožnosti v greh, temveč skušal bo, dvigniti nas z blagohotno besedo in nepristransko kritiko, le taki, ki se boje za svojo slavo, devajo v nič javno delujoče ženske. Kakor vsak narod ponaša se tudi naš s takimi nestrpneži, katerim ni nič sveto, razven dela njih rok. Le pred seboj bi pokleknil vsak trenutek, vsak drugi niti vreden ni, da bi jim odvezal jermena na čevljih. Oh, tudi meni je znan tak velikaš! Rodoljub je samo kristalno čist, kar on stori, vse prav stori, vsak drugi je v njegovih očeh ... osel (pardon! a to je njegov najljubši izraz!) sosebno smo pa sirote me ženske. Nehote se mi vsiljuje basen o tistem sršenu, ki je sedel pred svojim sršenjakom in študiral, kako bi proslavil svoje ime. Pogodil jo je! »Otvoril bom knjigarno, kajti papir me ne bo stal ničesar, ker ga znam delati sam. No, in na tisti papir mi lahko pišejo drugi, od pisanja do tiska ni daleč, dela se bodo vezala v lepo knjigo in moja slava bo gotova«. Kakor je mislil, tako je tudi storil. Morda mu je bila sreča mila, a se srečo se družil rad napuh. Menil je namreč naš sršen, da je jako učen, ker knjige ... prodaja, a malokdo je soglašal z njim v ti točki. Ker pa se je bal za svoj ugled in mogoče obsojal druge po ... sebi, zametoval je in v nič deval vse, kar ni bilo pristno njegovega.

Oh, gospica urednica, na tak način pa človek res najlažje naredi samega sebe velikim. Druge devati v nič, samega sebe pa nad vse. Dà, dà! jako priprost način, a jaz se držim pregovorov, kakor pravnik paragrafov in nek star pregovor pravi, da kdor sam sebe povišuje, prazno glavo oznanuje! ...

Za danes naj bo dovolj, gospica urednica. Ako nadaljujem pismo na tak način, se bodele dolgočasili, česar pa Vam nikakor ne želim. Rajši končam z obljubo, da temu pismu sledi mnogo, mnogo oglednic!

Oprostite! Na zdravje, možno tudi do svidenja!«

Sam.

Zrem te, oblaček,
Ko ploveš tam
Po jasnem nebu,
— Tako si sam. —

V blestečem solnci
Ti ziblješ se.
A v sebi nosiš
Gorje — solze.

Tu doli hodim
Samotno jaz,
Ljudem pa kažem
Veseli obraz.

A v srci mojem
Vihar besni,
Bolesten v duši
Spomin živi. —

Kristina.

Prijateljska pisma uredništvu „Slovenke“

Piše Márica II.

VI.

Slavno uredništvo!

es čudna so pota Božja! Tega pa še menda nihče ni skušal v življenju, da bi si sam odgovarjal na svoja pisma. Skoraj gotovo se sicer nadejam, da se odzovejo veleecenjene naše dame mojemu predlogu v zadnji »Slovenki«, ker sem — dobro poznaajoč žensko naravo — v členu »Žensko vprašanje« zapisala nekaj izzivajočih stavkov. Menila sem namreč, ako ničesar drugega, vsaj boj jih bo mikal in jim potisnil pero v roko. V slučaju pa, da sem se motila, pišem Vam, veleecenjena gospica urednica, to pismo spet jaz.

Torej o »ženskem vprašanju«! Dandanes, ko ima vsak narod, vsak stan svoje »vprašanje«, zakaj bi se ne lotile i me svojega, katero ni nič manj važno in pereče od drugih. Dà, še celo trditi si upam, da je najvažnejše, kajti bodočnost človeštva leži v naročju njegovega naraščaja, katerega prva, za vse življenje merodajna vzgoja zavisi od matere — ženske. Čim sposobnejša je mati za izvrševanje svojega poklica, tem več nam je pričakovati od bodočnosti. Vsak človekoljub mora biti za popolno emancipacijo ženstva na vsi črti, žena mora doseči popolno enakopravnost z možem a vedno oziraje se na njen naravni poklic in vpoštevaje povzdigo družinskega življenja. Saj obitelj je steber, na katerem sloni ves svet.

In dasi nas moški spol pobija povsod, češ, ker se mu javljamo kakor »konkurentke« njegovih sil, vendar nas to ne sme oplašiti. Začetek je vsak težek, a brez znoja ni kruha! Nasprotnikov imamo res nebroj, a cvet inteligence, naši največji misleci so na naši strani, le žal, da nobeden teh ne zastavi svojega peresa za naše pravo! Tiskana beseda, podkrepljena s slovitim imenom, ima dandanes imenitno ulogo in največ uspeha, končno tudi radi tega, ker ji je odprt svet s pomočjo časnikov do poslednjega gorskega zakotja.

Bolj pa nego temu, da so omikanci nasprotniki našega gibanja, čudim se nazorom, katere goji narod o nas. Dà, dà, nepokvarjena preprosta masa narodova je spas človeštva sploh. Poslušajte, gospica urednica in strmite kakor jaz, ko sem se pogovarjala z nekim kmetom. Govorila sva med drugim tudi o njegovih otrocih. Pravil mi je, da ima jednega sinčka, katerega mora pa vzlic temu, da je mlajši nego njegove sestre, imeti grozno v strahu, drugače bi se punicam

slabo godilo poleg njega, ker preveč kaže svojo gospodoželjno moško nrav. »Dà, dà«, dejala sem mu jaz, »dekle je uboga stvarica na svetu, kamor jo človek potisne«. »Res«, rekel mi je kmet, »ko gledam doma svojo gospodinjjo, kako mora biti zjutraj prva na nogah, zvečer gre poslednja v posteljo, povsod mora biti navzoča, zdaj v kuhinji, zdaj na polji in s kakšno potrpežljivostjo prenaša vse težave, mislim si pač večkrat: »Žena, žena, kako si uboga, vrhu tega pa še moraš biti možu pokorna«. Veste, kar presenečila me je ta njegova izjava in želela sem si le jedno, namreč to, da bi ga bili slišali vsi naši nasprotniki in po sili izobraženci ter se sramovali svojih tesnosrčnih nazorov.

Zakaj pa ima narod sočutje s svojo ženo? Prav zaradi tega, ker vidi, kako se ubija z možem za vsakdanji kruhek, ker jo pozna kot požrtvovalno mater in verno družico v zakonu. In kaj je naredila višja kultura iz naših moških? Narobe svet... prav radi tega, ker se tudi hočemo postaviti na lastne noge, ker si hočemo same služiti kruh, stavijo se nam po robu in nas devajo v nič.

Samostojna mora biti žena in samozavestna, ker drugače ne more vcepljati samostojnosti in samozvesti v otroška srca, ako njej nedostaje teh dveh glavnih opor značajnosti.

Dà, tudi slovenska žena mora doseči popolno enakopravnost z možem, a prej se še mora pripravljati na njo! Kako pripravljati?! Dà, to je vprašanje! Med narodom se mi vidijo kakor poklicane za to važno nalogo učiteljice. Kar so poučni kurzi za ženstvo po mestih, bili bi lahko poučni nedeljski sestanki na kmetih. Samo požrtvovalnosti treba, kajti to bi se moralo delati vse brezplačno, sprva možno tudi brez malih uspehov. Požreti bi se morala marsikatera pikra beseda, v žep vtakniti brez oporekanja zasmehovanje, a prepričana sem, da bi se končno ženstvo cele župnije ogrelo za tako učiteljico-dobrotnico. Stvari bi se bilo treba lotiti le na pravem koncu. Koliko bi se lahko storilo na tak način za narod! Dela bi res bilo mnogo in napora, a delo je naša rešitev! A kje vzeti takih učiteljic? vprašali me boste, gospica urednica. Prosim, dovolite, da molčim!...

Po mestih bi se pa morale deti dame skupaj, da bi poučevale in probujale ženstvo iz nižjih slojev, dokler se ne popnemo do posebnih kurzov za nižje sloje, kakoršne imajo n. pr. na Dunaju in v Pragi. Širiti bi se morala slovenska knjiga, voditeljice same bi se pa tudi morale bolj brigati za njo nego doslej. Študij nam manjka in pa človekoljubnosti, zaradi tega nam pa tudi nedostaje voditeljic. Marsikatera Slovenka bi nam lahko pomagala, a Boga mi za...

»božji lon?« »Nesi ga v davčni urad, če ga sprejmejo«, dejal je nekadašnji kmet umazancu, dobivši od njega za storjeno uslogo »Bog lonaj« namesto drobiža ...

Narodni davek je dandanes velik, sosebnost pa v malih narodih pride več na posameznika nego v velikih. Pa kaj za to! Saj gre za nas, za naš narod! Blagor tistemu, kateri mu more služiti! Ako ne z denarji, naj ga podpira na drug način. Naj se odzove svoji dolžnosti s tem, da deluje zanj po svojih močeh. Z dejanjem, z besedo, s peresom! Najlepše plačilo za vsacega je vendar zavest, da je pomagal narodu. Pokopljimo zavist in sebičnost, vsi za enega, eden za vse in med temi gotovo nočemo poslednje biti me ženske!

Vsem tistim moškim pa, ki so v nas Slovencih zoper nas, priporočam prav toplo, naj bolj proučavajo socialne probleme in naj se uče od drugih narodov, koliko je vredna ženska. Ni še dolgo tega, kar so ji odrekli zadostno kvantiteto možgan za višjo neobrazbo, a to je že za nami. Potem so prišle na dnevni red njene slabe telesne moči. Skušnja je pa pokazala, da ženska s svojimi slabejimi močmi dosega vsaj iste uspehe kakor moški, kjer se pojavi kakor tekmovalka njegovega delovanja. Kaj pa je torej največji strah! Hm, ženska je nevarna moški sreči radi tega, ker opravlja isto delo za manjšo plačo. Kedo pa je kriv, da se žensko delo nagraja slabše od moškega? Moški sami, ker hočejo tako, da se jim njihov trud vzpriči večjih telesnih sil plačuje boljše nego ženski, čeprav se lahko ponaša v mnogih slučajih ženska s svojimi slabejimi silami z boljšimi uspehi nego moški. Gotovo je v interesu vseh moških, ako zaščitišajo in zahtevajo enakopravnost za ženske, ne pa da jih prezirajo kakor manj vredne. Ako se delodajalci prepričajo, da jim ženska moč za manjšo plačo nadomesti dražjo moško moč, seveda tedaj postane ženska moškemu nevarna tekmovalka v toliko, da se bodo morali i moški zadovoljiti z manjšo plačo ter da se ne bo oziralo več na njihove večje ali manjše potrebe, temveč le na jednako delo. Zatrete nas ne morejo več in poslati nas nazaj v ... kuhinjo. Jednakopravnost moramo doseči in jo tudi dosežemo prej ali slej, ker zahtevajo to božje in človeške postave, ker nas silijo današnje socialne razmere, da se osvobodimo, da ne bomo navezane izključno na trmo tega in tega, kedar bi nas hotel »oskrbeti« ... Seveda se moški lahko iznebe na najradikalnejši način ženskega tekmovanja na ta način, ako vprežejo takoj sproti vsako tekmovalko v zakonski jarem, a to seveda ne gre, kajti veliko je poklicanih, a malo izvoljenih, življenje je drago in seveda, žena ni za drugo, nego da pomaga možu trositi denar, kaj ne? O ne, vsaka ne, sosebnost pa taka ne, katera si upa živeti ob svojih lastnih žuljih.

Daleč, daleč smo še nazaj, a tako konservativno kakor proti ženstvu, ne postopa se proti nobeni novi ideji. Nazori se pa gotovo razjasne s časom našim nasprotnikom in ženstvu vremena! Kar je dobrega, mora prodreti in tudi ženstvo zmaga in doseže svoj smoter, katerega se prav za prav šele temno zaveda. Polagoma, v razmerju z naravnimi potrebami, a tem bolj gotovo in zdravo razvijal se bo naš napredek, ki bo za to tudi premišljen in blagonosen.

Pesni.

I.

V beg podijo se oblaki
In jesen odnašajo,
Divjim krikom nad vasjo se
Vrane oponašajo ...

V prsa čuden strah mi lega,
In srce želi drugam ...
Tam ob morji cvete pomlad,
Palme solnčijo se tam.

In valovi šepetajo
Zvezdam bajke čarobne;
Tam bi dušo mi objele
Sanje sladko žalobne.

II.

(Naposled . .)

Pa plamteča solnca mrejo,
Zvezde se utrinjajo,
In življenja zlati dnovi
Brez sledu izginjajo.

Naposléd i nama v prsih
Ogenj ta se vpepeli,
In srce nama zastane
In oko nama zaspi. —

III.

(Laži.)

Tudi teh se izpovejmo
Brezštevlnih vseh laži,
Ki smijo se nam na ustnah,
Ki rose nam iz oči —!

Često bol duši te v srci,
Pa ti jasen je obraz ...
Ravnodušno izpovem se
Te laži vam zdaj i jaz ...!

Vi pa, dragi, izpovejte
Se mi, kolikrat oko
V boli se vam je topilo,
Ko je v srci — ni bilo!

Vida.

Od te rane ni mogla Carmen Sylva dolgo okrevati. Edino v delu in strastnej marljivosti je pozabljala svoje žalosti.

Zgubivši pa svojo edinko postala je dolgo časa za vse apatična.

(Konec prihodnjč.)

Sreča.

Ne bova štela svetlih zlatov
Midva za najin zakon mlad —,
In domek najin tesen bode,
Palača ne i bel ne grad...

A radostna, kot kralj s kraljico
Stopila bova pred oltar...
Kaj nama v tej nebeškeji sreči
Bogastvo je pozemsko mar!

Vida.

Prijateljska pisma uredništvu, Slovenke'.*)

VIII.

Slavno uredništvo!

arica, mislila sem si sama pri sebi — v svojih monologih in v privatnem življenju se namreč ne zovem »II.« — če se te ne usmili uredništvo samo s kakšnim odgovorom, potem si pa ostala na cedilu s svojimi pismi in naj so ona bila še tako »Prijateljska« so pogorela s svojim predlogom do tal... Parokrat sem že sedela za mizoj, tudi pero sem že držala v svoji desni roki s trdno voljo, napisati »Slovenki« za Slovenke pismo, oh! pismo... in v svoji sveti jezici bi se bila celo zagnala v slavno uredništvo... ali gospica urednica, brez zamere, saj veste, da majhen lonček hitro vzkipi.

In danes, danes! Kar 2, reci dva odgovora nakrat! Sicer sreča, da sta dva, ker sta grozno kratka..., a boljše vsaj nekaj nego nič »Naprej« je moje geslo, moja korespondenca se razvija, torej odgovarjam najprej Mariji Ani, kateri se vidim »silno idealna«. Dà, dà, kar je v drugih narodih že istina, je v nas Slovencih še najslajši sen, to je res! Res je pa tudi to, da so v Skandinaviji in na Norveškem potovalne učiteljice, katere se drve s pomočjo »ski«, čez hribe in doline, po ledu in snegu od kraja do kraja, katere podučujejo ženstvo in je probujajo. In te »misojonarice« so se radovoljno lotile svojega težavnega posla, brezplačno se žrtvujejo in vodijo ženstvo. Oziraje

*) Za 25. št. došlo prepozno.

se na to dejstvo, menim, da sem dostojno opravičila svojo skromno idealnost, na podlagi katere sem pisala o nedeljskih sestankih ženstva na kmetih. V ravno istem pismu sem pa grajala naše šole, da premalo ali nič ne upoštevajo srca in naravnega ženskega poklica in s tem se itak negativno izrekla za to, kar meni cenjena Marija Ana, da bi bilo boljše nego moji nedeljski sestanki, namreč da bi »med šolskim poukom vzporedno s čitanjem, zgodovino, v priprostitih nalogah, v ročnih delih in sploh vedno, kjer je le možno, učiteljice vplivale in napeljevale na to, da dobimo šcasoma samostojnih, zavestnih ženâ«.

Velecenjena Marija Ana me je tudi razumela napačno o točki konverzacije in občevanja med obema spoloma. Ali sem res krivila samo ženske radi pustih fraz, s katerimi jih običajno pitajo moški? Saj sem opomnila, da je ženska dandanes taka, kakor so si jo vzgojili moški. Na to vprašanje »Niste nikoli pomislili, da morda sami (moški) drugega ne znajo in da so primorani pri vsaki priliki rabiti onih par naučenih fraz, da ne pridejo v zadrego...« kaj naj odgovorim!? Smešno! ne samo mislila sem o tem, temveč bridko sem okusila resnico tega vprašanja sama in jezila sem se nad plitvostjo in ponošnostjo... lastno, moških in ženskih, s katerimi mi je bilo občevati.

Feodora se strinja z menoj in jaz gotovo z njenimi »gospodinjskimi društvi«. Njen pozdrav koncem odgovora »Do svidenja« mi pa vzbuja velike nade, torej Feodora, cenjena sotrudnica, sedaj pa se pravi: nikar ne snejte besede! Do svidenja torej v »Slovenki!«

Sedaj pa se hočem lotiti vprašanja: »Uplivali blagostanje na značaj in samostojnost ženske?«

Vprašanje se mi vidi malce nejasno, kajti po svojih nazorih razločujem dve vrsti blagostanja, namreč duševno in gmotno blagostanje. Da se razumemo, poslužimo se za primer konkretnega slučaja! Dva soseda A in B! A je bogataš, razven ptičjega mleka ima vsega dovolj. Svet ga smatra za srečnega človeka, živečega v blagostanju, A sam pa je neskromnež, nezadovoljnež in se ne strinja z javnim mnenjem. Recimo, da živi v slabih družinskih razmerah, da mu možno skrivni črv gloda njegovo dušo in vprašajmo se, ako res živi v blagostanju. B pa ima mnogo manj premoženja, a zadovoljen je s tem, kar ima. Pridno dela, vestno gospodari in le tu pa tam se lahko naslaja ob kakšnem priboljšku. Ker pa je zadovoljen, vidi se mi, da ubožnejši B uživa večje blagostanje nego bogatejši A.

Življenje je pač umetnost. Kakor v vsaki umetnosti so pravi umetniki — geniji po božji milosti tudi tukaj redko sejani. Nekateri

skladajo si življenje takt za taktom v potpouri najljahnejših valčkov. Prišedši do finale, začeli bi najrajši spet da capo, a smrt je popolnoma nemusikalična, kajti ona pozna le fine in corono — dolgo večnost. Drugi so spet, ki si s trudom vstvarijo kakšen »Charakterstück«, željno bližaje se koncu, no in največji mojstri skaze ne morejo nikoli spraviti v harmonijo duševnega in gmotnega blagostanja. Vse življenje jim je disaccord, katerega ne morejo nikoli razrešiti in ki napravijo fine nepričakovano ...

Obče blagostanje torej ni produkt denarja in vnanih odnošajev sploh, blagostanje v obče se naslanja na duševno in gmotno stanje človekovo.

Ako se ne motim, je Marija Ana imela v mislih gmotno blagostanje, namesto katerega se bom posluževala v svojem odgovoru izraza »denar«, s katerim bom lažje in jasneje »manipulirala« kakor se mi vidi.

Kakšen je vpliv denarja na človeka vobče?

Oziraje se na besede sv. pisma, po katerih je lažje priti velblodu skoz šivankino uho nego bogatinu skoz vrata nebeška, prepričan je lahko vsakdo, da vpliv denarja na človeka ne more biti najbolji! Koliko spletek, ubojev, samomorov, pogubljenih značajev in drugih vnebovpijočih krivic temeljuje na denarju! Ta prodaja vest, lastno prepričanje, oni srcé in čast, drugi domovino, no in ker je samostojnost tesno spojena sè značajem, upam si trditi, da je denar grobokop značaja in samostojnosti

»Demant svetla ostane vsikedar in čist

In človek blag ne bode egoist«.

pravi pesnik. Vpliv denarja ni torej v vsakem človeku jednak, temveč je odvisen od temperamenta. Temu odpira srce za trpečega brata (redko!), onemu pa spet obrača roke na znotraj (navadno). Kajpada vpliva »natlačen mošnjiček« kolikor toliko na samostojnost moškega kakor ženske, a glavni steber samostojnosti ni! To trditev si podpre lahko vsak z dokazi in skušnjami vsakdanjega življenja. Vsekakor pa podpira in krepi samostojnost bolj z lastnimi rokami zasluženno premoženje nego podedovano, v kolikor se sploh more govoriti o vnanih oporah samostojnosti, kajti samozavest, izvirajoča iz zunanih odnošajev, vidi se mi pomilovanja vredna liki človek, ki hodi po bergljah; prvi pogoj samostojnosti mora nositi človek seboj, v svoji duši.

V toliko smo Izraelci vsi, da molimo »zlato tele«, nekateri bolj, nekateri manj.

Doslej še menda nisem ugodila vprašanju Marije Ane, a kakor sodim jaz po svoji skromni pameti, vidi se mi, da se vprav v tem

slučaju ne more govoriti o vplivu, katerega ima denar specijelno na žensko. Jedino, kar lahko podam posebnega v tej točki iz skušnje je to, da ženska mnogo bolj »inklinira« k skopuštvu nego moški. Od kod izvira to? Spet novo vprašanje, a mesto tega stavim drugo, namreč to: Razmerje obeh spolov z ljubeznijo in prijateljstvom. Recimo n. pr. kateri spol je bolj sprejemljiv za ljubezen, kateri bolj za prijateljstvo itd., posledice itd. itd.

Predno končam, velečenjena gospica urednica, vprašam Vas, ali je nam Slovenkam prevzeti celo odgovornost na svoje rame glede očitanja, s katerim se obrača Božidar Tvorcov v 21- št. »Slov. sveta« do nas. Božidar Tvorcov namreč piše pod zaglavjem »Ruske drob-tinice«: »O ženski prosveti pri vas v naše dni mnogo govore. Slo-venke so si omislile celo svoje glasilo tam nekje na obalih Adrijatike. A neglede na vse to, verjemite mi, da smo v tem obziru vas tukaj prekosili daleč, predaleč. Pri vas je mnogo filozofije, dela pa skoro čisto nič; pri nas pa je vsega dovolj: besedičenja ne pogrešaš, delo pa je vidno po vsej Rusiji, kjer je razsejano na stotine ženskih gimnazij i progimnazij, o kojih pri vas nimate niti zdravih pojmov, da ne govorimo o drugih vzgojilnih zavodih ženskih z otenkom staro-davnih predpravic stanovskih itd.«

Da bi nas ne tlačili narodni boji, bili bi Slovenci itak že mnogo višje nego so, a da bi si ne »improvizirali« ... poleg navade stare medsebojnih bratomornih bojev, še višje, še višje vzlic sovražnim pritiskom.

Kar se dostaje zdravih pojmov o ženskih gimnazijah in progimnazijah, se pa s tem, da nimamo poslednjih, ne more sklepati nikakor na pomanjkanje prvih. V nas n. pr. ni slovenskih srednjih šol, ni slovenskega vseučilišča, ali pa radi tega nimamo zdravih pojmov o takih zavodih?

V nas je »Bog visoko, a car daljoko«, kakor pravijo Rusi, če si Slovenec ne pomaga sam, ne pomore mu nihče, a mi smo v primeri z ruskim narodom kakor kapljica proti morju. Nedostaje nam moči, nedostaje nam denarja, katerega moč se razceplja v različne fonde, spomenike. spominske plosče itd.

Ali se še spominjate, gospica urednica, kaj nama je rekel nek slovenski odličnjak? V nas je nujnejših potreb nego je stavljenje spomenikov. To je vse jako dobro in lepo naravno, da proslavljamo svoje zaslužne može, a za sedaj bi bilo na prvem mestu potrebno, da spasimo narod, proslavo naših velmož in spomenike pa prepustimo našim potomcem.

In še nekaj! Začetkom tega pisma bi bila morala povedati, da sem dobila tri odgovore. Tretji mi je prišel privatnim potom, ko je bilo pismo že spisano skoraj čez polovico. Naša sotrudnica »Z« mi je pisala. Sicer mi ni odgovorila direktno, le tu pa tam je napisala misli, veste gospica Marica, misli, da moram najprej vzklikniti: čast komnr čast in nadalje usojam si svetovati Vam prav prijazno z nasvetom, da čim prej primete gospico »Z« in jo pridobite tudi za predal, v katerem se zbirajo »akti« za žensko vprašanje.

Končno še to, da sem si naročila rusko knjigo »Umstvenija sposobnosti ženščini« izpod peresa kneginje E. Kudašove ter da hočem poročati »Slovenki« o njej, čim jo dobim in proučim.

Na zdarovje!

Sanje-oznanjevalke.

RESNIČNA POVEST.

Ruski spisala O. N. Čjuminova. Poslovenil Vetuškov.

II.

Ed tem je v prostornej, pritličnej sobi, razsvetljenej s plamenom kamina i z dvema svečama v starih svečnikih — sprejela gospa Levenborgova svojega gosta. Odsev ognja se je veselo igral na od časa potemnelih hrastovih policah in po stropu ter se odbijal v svetlej medenej opravi.

Pohištva ni bilo mnogo in še to je bilo, kakor se je videlo, iz daljne dobe, no, radi snage, ki je tu vladala povsod, pozabila se je marsikatera nedostatnost. Družinski portreti, ki so se živo črtali v svojih nekdanj potlačenih, a sedaj že potemnelih okvirjih, so bili edini predmeti nekakega luksusa. Bile so slikane na platnu: dame počesane visoko z biserji v laseh, kavalirji napudrani in v dvornih uniformah in vsi ti ljudje so se zdeli včasih v resnici živi.

Skoro na vseh možkih so bile krasne poteze, temnomodre oči in ponosni stas Levenborgov.

Ženske so bile večinoma mile, med katerimi je bila še živeča gospa Levenborgova znatna krasotica. Njeno tenko lice v okvirju čipkaste čepice in gladkih sivih las je še vedno hranilo sledove lepote in značaj svojega roda. Zato je njej nasproti sledeči mož delal ž njo pravi kontrast. Njegove debele oči nedoločne barve so obračale svoj pogled po sobi, kakor bi ocenjeval vsak predmet posebe, a rdeči žilasti prsti so igrali po mizi nekako koračnico.